

Harry Potter og de vises sten - *et studiemateriale*

Af cand. theol. Sidsel Jensdatter Lyster

Filmfakta:

Harry Potter and the Sorcerer's Stone - USA/GB 2001 - Instr.: Chris Columbus - Manus: Steven Kloves efter roman af J.K. Rowling - Medv.: Daniel Radcliffe (Harry Potter), Rupert Grint (Ronald Weasley), Emma Watson (Hermione Granger), Richard Harris (Albus Dumbledore), Maggie Smith (Prof. Minerva McGonagall), Alan Rickman (Prof. Severus Snape), Robbie Coltrane (Rubeus Hagrid), John Hurt (Mr. Ollivander), Ian Hart (Prof. Quirrell), Tom Felton (Draco Malfoy), Julie Walters (Mrs. Weasley) - 153 min. - Dansk biografpremiere: 23. november 2001 - Udlejning: Sandrew Metronome - Udsendt på DVD i Danmark: 14. maj 2002 - Tilladt for børn over 11 år

OBS Både bog og film blev udsendt i USA under titlen: Harry Potter and the Sorcerer's Stone. "... The Philosopher's Stone" er den engelske titel.

- et studiemateriale fra „Kirke og Film“
www.kirkeogfilm.dk
Manuskript Sidsel Jensdatter Lyster
Layout: Arne Kristophersen
Må kun udleveres til foreningens medlemmer

Forbemærkning

De færreste ved, at budskabet i Harry Potter er kristent. Bøgerne virker umiddelbart sekulære, men da jeg for et halvt år siden skrev speciale om Harry Potter-bøgerne og de amerikanske bogbrændinger, gik det op for mig, at bøgerne er spækkede med kristne temaer og symboler. Bøgernes forfatter, J.K. Rowling, har selv sagt om Harry Potter-bøgerne: *Every time I've been asked if I believe in God, I've said yes, because I do, but no one ever really has gone any more deeply into it than that, and I have to say that does suit me, because if I talk too freely about that I think the intelligent reader, whether 10 or 60, will be able to guess what's coming in the books.* I mit speciale er det lykkedes mig at sandsynliggøre, at Harry Potter-bøgerne er inspirerede af C.S. Lewis' Narniabøger og ligesom disse har en skjult dagsorden: At introducere læseren for en række kristne temaer og dermed skabe en positiv forudforståelse og åbenhed over for kristendommen.

Formålet med det foreliggende studiekredsmateriale er at skabe opmærksomhed om de kristne temaer i den første Harry Potter-film, "Harry Potter og de vises sten". Der lægges op til en debat om forskelle og ligheder imellem J.K. Rowlings film og den kristne kirkes forkyndelse. Da en del af de kristne temaer er udeladt i filmen, supplerer jeg materialet med enkelte citater fra Harry Potter-bøgerne, som kan oplæses for at kaste lys over filmen.

Filmens indhold

Harry Potter er en forældreløs dreng, som er i pleje hos sin ukærlige onkel og tante. På sin 11-årsfødselsdag får han at vide, at han er søn af to mægtige troldmænd, og at han selv har magiske evner. Vi følger hans første år på Hogwarts-skolen for hekse- og trolddomskunst, hans venskaber og begyndende kamp mod mørkets magter personificeret ved den onde Lord Voldemort.

Arbejd med filmen

Se filmen først. Film introducerer en række kristne temaer, som vi skal forsøge at afdække. Jeg har skrevet en del spørgsmål – flere med svar. Jeg går ud fra, at spørgsmålene bliver læst op for studiekredsen. Svarene i parentes læses ikke op. De er vejledende og beregnet for studiekredslederen. Her er tre forslag til temaer:

Jesu liv:

- Sammenlign Harry Potters fødsel og barndom med Jesu barndomshistorier. (Svar kunne være: Et lille barn, der skal frelse verden. Budskabet forkyndes for alverden, og barnet bliver berømt. Barnet bliver bragt bort i sikkerhed.)

- Harry Potter bliver bestandig genkendt. Hvilke eksempler er der på, at Jesus som barn bliver genkendt af fremmede?

- Harry Potters biologiske familie behandler ham, som om han var sindssyg. Hvem er Harry Potters virkelige familie? Hvordan genkender man sin virkelige familie? Er der ligheder i forhold til Jesu familierelationer?

- Læs om Jesu dåb i Markusevangeliet. I dåben afsløres Jesu sande identitet. Hvor når i filmen afsløres Harry Potters sande identitet? Findes elementerne fra dåbsberetningen i Harry Potter-filmene? (Løsningsforslag: vand=det vilde hav, der krydses. Duen=uglen. En røst fra himlen= Hagrid, som med larm og spektakel forkynder budskabet om Harry Potters identitet).

- Jesus selv mødte det onde fire gange i evangelierne: Første gang i sin barndom, da Herodes prøvede at dræbe ham ved at slå alle drengebørn under to år ihjel. Anden gang var fristelsen i ørkenen. Tredie gang var hans konfrontationer med farisæerne og saddukæerne, som foregav at være retfærdige, skønt de ikke var det. Den fjerde og sidste konfrontation var Jesu korsfæstelse, hvor mørket spredte sig over jorden midt på dagen og bemægtigede sig det lys, der var kommet til verden. Finder man paralleller til disse møder i Harry Potter-filmene?

Etik:

- Om Harry Potters stedforældre fortælles det i bogen, at ”de var ganske enkelt af den type: Mennesker, som ikke tolererer nogen slinger i valsen, hvad ordentlig livsførelse angår.” ”Lad være med at stille spørgsmål – det var regel nummer et i familien Dursleys stiltfærdige liv.” Hvordan passer beskrivelsen af familien Dursley til det indtryk, Det Nye Testamente giver af de rettroende farisæere? Hvordan skal vi som kristne forholde os til ”det anderledes” – til dem, som ikke passer ind i vore ordentlige liv? Hvordan adskilte Jesus sig fra familien Dursleys normer?

- Hovedtemaerne i Harry Potter-bøgerne er det godes sejr over det onde og kærlighedens kraft. Hvor finder man disse temaer i Bibelen?

- På hvilke måder fristes Harry Potter i filmene? Hvordan vælger han (f.eks. venskabet med Ron Weasley frem for Draco Malfoy – valget af Gryffindor frem for Slytherin). Hvordan kan man vide, om man træffer det rigtige valg? Er det altid bedre at vælge den svære vej, hvor man forsøger fristelsen, end den nemme og fristende løsning (Matt. 7,13-14)? Hvilken konsekvens får det for Jesus? Hvilken konsekvens får det i filmene for Harry Potter? Hvordan kan I forestille jer, at Harry Potters liv bliver i fremtiden pga. hans valg?

- I begyndelsen af filmen følger Harry pænt reglerne, men efterhånden opdager han, at lydighed mod reglerne kan kollidere med lydigheden mod et højere princip om at gøre godt. Det samme sker for den lovydige Hermione, som rigtigt følger reglerne, indtil hun pludselig fortæller en lodret løgn til skolens lærere for at dække over sine venner, som har begået en ulovlig forseelse for at redde hendes liv. Hvorfor holder vi af regelbryderne Harry og Hermione, men ikke af f.eks. den lovydige pedel Argus Filch? Kan man tale om, at Harry og Hermione følger en kristen etik? (Sammenlign f.eks. med Mark 2,23-28 om Jesus og hans disciple, som plukkede aks på en sabbat. Jesus konkluderer, at sabbatten er til for menneskets skyld, ikke mennesket for sabbattens).

- Hvilke konsekvenser har det for os mennesker, at vi er skabt i Guds billede? Hvilke personlige egenskaber hos de "gode" personer i filmen viser deres gudbilledlighed?

- Harry Potter-bøgerne kritiseres af de amerikanske fundamentalister for ikke at rumme nogen udsagn om Gud. Kan man alligevel antage, at Gud er en bagvedliggende magt i Harry Potters univers såvel som i den virkelige verden? (Svar: Et af spøgelserne er munk. En stor del af filmen finder sted i England, som er et kristent land. Der fejres jul og halloween (allehelgen) på skolen).

- Legenden gør Satan til en falden engel, som ville gøre sig selv til Gud. Hvilke ligheder er der mellem Voldemort og Satan? Hvilke personlige egenskaber har de til fælles?

- De sidste skal blive de første og de første skal blive de sidste, står der i Matt 23,12. Hvordan viser dette sig i Harry Potter-filmene?

Kristne temaer og symboler:

- Syng evt. Grundtvigs "I kvæld blev der banket på Helvedes port." Ved påsketid stiger Harry Potter ned under jordens overflade for at se sin fjende i øjnene. Han kæmper imod en tjener af mørkets herre og vinder imod alle odds. Harry besvimer, men reddes af sin mors selvopofrende kærlighed. Han er bevidstløs i tre dage. Er der ligheder mellem Harry Potters nedstigning under jorden og Jesu død og opstandelse? Hvorfor hedder den farlige plante under jorden "devil's snare"? Hvordan bekæmpes den? Hvad er den bibelske symbolik?

- Hvordan kan troldmændenes verden midt i vores verden sammenlignes med Guds rige?

- Hvordan fungerer den døde enhjørning i filmen som kristussymbol? (Enhjørningen er et rent, hvidt dyr, hvis ene horn symboliserer Kristi uovervindelige styrke. Det hebraiske ord reh-ame oversættes i den danske bibeloversættelse af 1992 "vildokse". Men i bl.a. King James' Bibel oversættes ordet i stedet "enhjørning". Ordet forekommer bl.a. i 5 Mos 33:17, Job 39:9-11 og Sl 92:11.) Er der temaer fra nadveren i scenen med den døde enhjørning?

- De vises sten producerer den livseliksir, der kaldes den røde løve. De vises sten kan forvandle alle uædle metaller til guld og giver sin ejer udødelighed og uendelig

rigdom. Slutproduktet af alkymiens søgen var et liv i Kristus. Hvad er ligheden mellem de vises stens egenskaber og livet i Kristus?

- Harry Potter-filmen er spækket med navnesymbolik. Prøv f.eks. at diskutere navnene på grundlæggerne af de to vigtigste "huse" på Hogwarts: Godrich Gryffindor og Salazar Slytherin. (Godrich=rig på Gud. Gryffindor = en sammentrækning af „grif“ og „d’or“, altså „den gyldne grif“).

(Salazar Slytherin, er et onomatopoietikon fuldt af hvislende slangelyde, og verbet "to slither"=at krybe). Hvad med eleven Draco og hans far Lucius Malfoy (Malfoi=ond skæbne på fransk) Hvordan kan griffen i Godrich's efternavn på én gang symbolisere himmelens og jordens hersker? Kan man lægge en kristen tolkning i de to huses våbenskjolde? (Gryffindors våbenskjold forestiller en rød løve. Den røde løve har været Kristussymbol siden det første århundrede. Johannes i Åb 5:5 taler om Løven fra Judas stamme).

- Diskuter navnesymbolikken på Gryffindor's Quidditch-hold. Vi får at vide i filmen, at holdkaptajnen hedder Oliver Wood (olive wood=oliventræ). I bogen fremgår det desuden, at de tre angribere hedder Alicia Spinnet, Katie Bell og Angelina Johnson. (Spinnet er et spinet (et gammeldags kirkeinstrument), Bell er en klokke og Angelina er en dekorativ engel af træ eller sten). Harry Potter er "søger". Hvad tror I, det betyder?

- Harry Potters mors navn, Lily, betyder lilje, og liljen er både et symbol på Kristus og jomfru Maria, Jesu moder. Diskutér disse betydninger indbyrdes. Harry Potters far er animagus, dvs. at han kan forvandle sig til et dyr – en hjort. Læs hvad der står om liljen og hjorten i Højsangen. Hvordan kunne I forestille jer, at historien om Harry Potter fortsætter?

- "Jeg ville ikke tøve med at lægge mit liv i hænderne på Hagrid", siger Dumbledore. Hagrid er skolens nøglebærer og godsforvalter. Han er den, som sørger for, at eleverne på Hogwarts kommer godt frem til skolen. Diskutér ligheder og forskelle mellem Hagrid og Simon Peter.

- Albus Dumbledore: Albus betyder "hvid". Dumbledore betyder "Humblebi". På grund af den sødme, den frembringer, er bien et Kristussymbol. Kristi ord kan stikke synderen. Det stikkende hører med i billedet af Kristus som den retfærdige dommer. Biens summende aktivitet for at skabe honning kan sammenlignes med Helligåndens stadige aktivitet i kirken. Albus Dumbledores kæledyr er Fugl Fønix. I bøgerne bruger Dumbledore flere steder citater fra Aslan i Narniabøgerne. Dumbledore er den eneste, som Voldemort er bange for. Enten er man tilhænger af Voldemort eller Dumbledore. Sammenlign ud fra disse oplysninger Dumbledore med Kristus.

- Hvilke kristne temaer kan man ellers finde i Harry Potter? (Eksempel: Brevene fra Hogwarts til Harry Potter. Dumbledore som den gode hyrde, der altid finder sine vildfarne får – desuden er der vel en parallel til Gammel Testamente, hvor Jonas ikke kunne flygte fra Gud – selv ikke på havet).

Citater fra bogen til belysning af de kristne temaer i Harry Potter

s. 10: (Kort efter at det lille Harry Potter-barn har brudt det ondes magt, meddeles det i nyhederne, at ugler flyver omkring ved højlys dag. Herefter): ”Seere fra nær og fjern har ringet ind for at rapportere, at de, i stedet for den regn, jeg lovede dem i går, har fået veritable byger af stjernesud.”

s. 16: ”Ingen ved, hvordan det gik til, men man siger også, at da han (den onde Voldemort) fejlede i forsøget på at dræbe Harry Potter, blev Voltmorts magt brudt. Det er grunden til, at han forsvandt.”

s. 17: ”Han bliver berømt en dag – en levende legende. Jeg ville ikke blive forbavset, hvis dagen i dag bliver udråbt til Harry Potter-dagen (den dag, da Harry Potter brød den ondes magt). Man vil skrive bøger om Harry. Alle børn i hele verden vil lære hans navn at kende.”

s. 58: Hagrid siger til Harry Potter: ”Din far og mor var den bedste troldmand og dygtigste heks, jeg nogensinde har kendt...Det er egentlig underligt, at Du-ved-hvem (Voldemort) ikke forsøgte at vinde dem over på sin side allerede dengang; men han må jo have vidst, at de var for nært knyttet til Dumbledore og ikke ville have noget som helst med Den Mørke Side at gøre.”

s. 59-60: Harry spørger: ”Hvad skete der så med Volde – ups, undskyld, jeg mener, Du-ved-hvem?” Hagrid svarer: ”...Han forsvandt bare. I den blå luft. Det skete samme aften, som han forsøgte at dræbe dig; og det gjorde dig endnu mere berømt. Men det er virkelig et mysterium. Forstår du, han var blevet meget magtfuld på det tidspunkt – så hvorfor valgte han at forsvinde? Nogen sagde, at han døde. Tåbeligt nonsens...Jeg er faktisk i tvivl om, hvorvidt han stadig er menneske nok til overhovedet at kunne dø. Andre siger, at han venter et sted derude og vil vende tilbage med frygtelig kraft, når hans tid atter er inde. Det tror jeg heller ikke på... De fleste af os tror, at han stadig er et sted derude, men at han har mistet sine kræfter. Er for svag til at fortsætte med sine onde gerninger, ganske enkelt. For der er altså et eller andet ved dig, Harry, som gjorde det af med ham.”

s. 292: Dumbledore siger til Harry: ”Når alt kommer til alt, er døden blot endnu en stor opdagelsesrejse – hvis man har det rette sindelag. I virkeligheden var De Vises Sten slet ikke så pragtfuld. Så mange penge og så langt et liv, man ønsker sig! De to ting, mennesker altid vil sætte højest – problemet med mennesker er bare, at de har en dum tilbøjelighed til altid at vælge, hvad der er værst for dem selv.”

s. 293: Harry spørger Dumbledore: ”Hvorfor kunne Quirrel ikke røre mig?” Dumbledore svarer: ”Din mor ofrede sit liv for dig. Hvis der er en ting, Voldemort ikke forstår, er det kærlighed. Det gik slet ikke op for ham, at din mors kærlighed til dig var så stærk, at den efterlod sit eget mærke. Ikke et ar, ikke et synligt mærke...at være elsket så højt, selv af en person, der ikke lever mere, giver os en evig beskyttelse mod det onde...”